

Kapteenin tulikaste

Seuraavassa suomeksi katkelma kertomuksesta Tulikaste, jossa Jarl Gallén muistelee talvisodan tapahtumia. Reservin vänrikki Ruben Norrback saa tehtävän. Alkuperäinen muistelmakertomus luettavissa kokonaisuudessaan tässä jäljempänä.

Muutamia tunteja ylläkön jälkeen saapui reservin vänrikki Ruben Norrback kapteeni Grüninin määräyksestä Marjapellonmäkeen mukanaan kaksi joukkuetta 9. komppaniasta puhdistamaan Linnunlaulun. Osoittautui, että olimme aliarvioineet venäläiset. Ryhmä eteni hyvän matkaa metsään, mutta sai sitten vastaansa murhaavaa tulitusta lähietäisyydeltä venäläisten konekivääreistä. Norrback haavoittui, varajoukkueenjohtaja, ylikersantti Valter Österman ja alikersantti Lars Roos kaatuivat, ja miehiä kaatui vasemmalle ja oikealle. Omien kranaatinheitintemme valmistelu oli ollut liian heikkoa, eikä ollut muuta tehtävissä kuin vetää joukot takaisin. Siinä samassa alkoi metsään sataa venäläisten kranaatteja. Joukkueenjohtajat keräsivät joukkonsa, haavoittuneet otettiin mukaan ja kaikki hakeutuivat takaisin piikkilankojen taakse.

Näyttelyssä **Vohlonen ottaa suunnan** on esillä marssikompassi, joka pelasti Ruben Norrbackin hengen talvisodassa. Hänellä oli kompassi vasemmassa rintataskussaan kun venäläisen tarkka-ampujan luoti tavoitteli hänen sydäntään. Ruben Norrback palveli myöhemmin jatkosodassa ja erosi sotapalveluksesta kapteenin arvoisena sodan päätyttyä vuonna 1944.

Jarl Gallénin kertomus, samoin kuin lukuisia muita muistelmia sotiemme ajoilta, on luettavissa Kadettikunta ry:n kokoamana osoitteessa www.veteraanienperinto.fi.

Elddop

Jarl Gallén: Tionde regementet

Det var med tillfredsställelse vårt regemente axlade uppgiften att äntligen övertaga ett stycke av "Mannerheimlinjen", som vi kunde kalla vårt eget. Bättre kunde ställningarna varit, men - å andra sidan var det en lättnad att få upphöra med vagabondlivet. Det nya försvarsområdet rekognoscerades omsorgsfullt, och bataljonerna övertogo var sin del - II P till höger och III P till vänster. Kapten Grün slog ned sina bopålar vid kommunalhemmet, medan kapten Lassenius befolkade skogen vid Kosenjoki. RE trotsade lössen i en stuga i Tikkala.

Knappt hade vi hunnit installera oss, innan det blev fart i spelet. Den första ryska offensiven mot Summa satte in den 17 december med ett tanksanfall i stora landsvägens riktning. Mannarna i kompani Ekholm voro intresserade åskådare till drabbningen, i vilken flera tanks förstördes. Tvärs över fälten såg man tydligt de brinnande skroven som lyste upp skymningen. Följande dag var det ett präktigt skådespel med våldsam artillerield mot ställningarna i Summa. På vår sida om Simanoja kantades skyttegravarna med nyfikna, som beskådade ryssarnas fruktlösa ansträngningar. Samma dag måste dock förposterna i Taipalo efter en kort strid draga sig tillbaka.

Också vid Marjapellonmäki och i Fågelsången fick man en förkänning av vad som stundade. Tre tanks rullade ned till Työppölänjoki och togo på nära håll våra ställningar under direkt eld. Besättningen i Fågelsången med dess 700-800 meter långa front utgjorde blott en gevärspluton och två maskingevär. Ett försök av infanteriet att gå över ån tillbakaslogs dock med lätthet. Kort därpå fick en av vagnarna emellertid in en fullträff på ett av våra maskingevär. Halvplutonchefen, sergeant Esti dödades, och ett par man sårades - det var vår första förlust i strid.

Mera dramatisk blev den 19 december. Redan vid halv sextiden på morgonen öppnade ryssarna artillerield mot Karhula. Så snart det ljusnat började även skottväxlingen vid Työppölänjoki. Medan uppmärksamheten i Fågelsången drogs mot kavelbron, som i sydost gick ned till ån, stormade ett ryskt kompani djärvt över fältet i norr och bröt in i stödjepunkten. Den otillräckliga besättningen blev alldeles överrumplad. Ett maskingevär togs med hela sin servis inne i sitt näste. Resten blev

avskuren i Fågelsångens södra udde. Plutonchefen sårades, men truppen tappade dock icke huvudet. Gevärsföraren, korpral Andersson, lösgjorde maskingeväret från lavetten, patronerna medtogos, och beskjuten av ryssarna sökte truppen sig i skydd av diken och buskager över fälten till de egna linjerna vid Skyttä. Tre sårade bärgades senare av undersergeant Nilsson och soldat Kurt Weckström från 5. K.

Så snart reservlöjtnant Ramström på Marjapellonmäki fått klart för sig att något inträffat i Fågelsången sände han en avdelning dit för att reda upp läget. Med berömvärd snabbhet hade ryssarna dock späckat skogshalsen med maskineldvapen, och truppen kunde icke gå fram. Samtidigt strömmade allt flera ryssar över ån till Fågelsången. Fiendens artilleri fortfor att skjuta. Ett av tälten vid Skyttä träffades av skärvor, varvid några män sårades, och manskapets ovana vid strid bidrog att göra situationen oklar.

Ett par timmar efter överrumplingen anlände reservfänrik Ruben Norrback på kapten Grünns order till Marjapellonmäki med två plutoner av 9.K för att rensa Fågelsången. Det visade sig, att man underskattat ryssarna. Truppen nådde fram ett gott stycke i skogshalsen, men möttes därpå av en mördande eld på kort håll från ryska maskineldvapen. Norrback själv blev sårad, vicepluton chefen översergeant Valter Österman och undersergeant Lars Roos stupade, män föllo till höger och vänster. Den förberedelse som våra egna granatkastare givit hade varit för svag, och det återstod blott att draga truppen tillbaka. I detsamma började det falla ryska granater i skogshalsen. Plutoncheferna samlade sitt folk, de sårade bärgades och alla sökte sig tillbaka genom taggtråden. Den ryska artillerielden flyttades nu över till Marjapellonmäki och från Fågelsången gjordes försök till framstötar. Stämningen på backen var till en början en smula upphetsad, men efter hand som det blev klart att icke heller ryssen var hård mot skott växte säkerhetskänslan. Mot kvällen lade sig ovädret småningom.

I regementsstaben levde man i febern av den första verkliga stridskänningen. Den tidigaste rapporten om det skedda kom från andra sidan Kosenjoki, där man i 7. K kunde iakttaga ryssarnas rörelser över fälten. Fiendens styrka uppskattades till två kompanier förstärkta med maskingevär. På eftermiddagen körde fyra infanterikanoner över ån! Samtidigt kommo alarmerande nyheter från Summa. Divisionsstaben meddelade att ett tjugotal tunga pansarvagnar brutit igenom ställningarna. Från vårt 3. K följde man drabbningens skeden med spänning, iakttog den våldsamma artillerielden och hörde pansarvagnarnas sågande rassel bakom det andra skogsbrynet. Från reservlöjtnant Ekholms kommandoplats hade en telefonlinje dragits till kapten Karmos bataljonsstab bakom Summa by, och denna linje skonades som genom ett under. På kvällen meddelade kapten Karmo att hans förbindelser bakåt voro, brutna, att han lyckats förstöra sex tanks, men att hans Pansarvärnskanoner voro ur spelet och att flera vagnar ännu irrade omkring på vägarna kring hans stab. Vi sände i hast en kärra med sprängämnen, vilka kommo väl till pass. Kort därpå ringde kommandören för regementet i Summa, överstelöjtnant Karhu upp genom Viborg, för att möjligen få en orientering i läget. Vi kunde glädja honom genom att koppla in hans egen bataljonskommendör. Natten ägnade våra grannar åt jakt på storvilt, och de förstörda vidundren blevo under kommande lugnare dagar en guterad sevärdhet för reservlöjtnant Ekholms mannar.

Patentti- ja rekisterihallituksen ja Suunto oy:n yhteistyönä on Innogalleriaan koottu näyttely **Vohlonen ottaa suunnan**, jossa esitellään keksijä Tuomas Vohlonen, hänen patenttinsa ja kompassikeksintöjen mielenkiintoiset käsittelyvaiheet. Näyttelyssä on esillä myös Tuomas Vohlonsen perustama yritys Suunto kertomuksin, kuvin ja esinein.

Näyttely on avoinna 15.6. - 15.11.2006.

Patentti- ja rekisterihallituksen Innogalleria

Olavinkatu 1, Helsinki.

Avoinna ma - pe klo 8.00 - 16.00.

Vapaa pääsy.

Lisätietoja Kastehelmi Nikkanen, näyttelyassistentti PRH, gsm 040 549 2737.

Näyttelyn tekstejä luettavissa Innogallerian sivuilta osoitteessa www.prh.fi.